

Əliağa Şıxlinski – 150

Görkəmli sərkərdə

Biblioqrafik göstərici

Sumqayıt - 2015

Mündəricat

I. TƏRTİBÇİDƏN	2
II. GENERAL ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN 150 İLLİK YUBİLEYİNİN KEÇİRİLMƏSİ HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI	3
III. GÖRKƏMLİ SƏRKƏRDƏ	4
IV. TAM ARTİLLERİYA GENERALI ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞININ ƏSAS TARİXLƏRİ	7
V. GÖRKƏMLİ ŞƏXSİYYƏTLƏR ƏLAĞA ŞIXLİNSKİ HAQQINDA	10
VI. ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN MÜDRİK FİKİRLƏRİ	11
VII. ƏSƏRLƏRİ	12
7.1. KİTABLAR	12
7.2. DÖVRİ MƏTBUATDA ÇAP OLUNMUŞ ƏSƏRLƏRİ	12
VIII. ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA.....	12
6.1. KİTABLARDA	12
6.2. DÖVRİ MƏTBUATDA	13
IX. ОТ СОСТАВИТЕЛЯ	17
X. РАСПОРЯЖЕНИЕ ПРЕЗИДЕНТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ О ПРОВЕДЕНИИ 150 – ЛЕТНЕГО ЮБИЛЕЯ ГЕНЕРАЛА АЛИАГИ ШИХЛИНСКОГО	18
XI. ВЫДАЮЩИЙСЯ ПОЛКОВОДЕЦ	19
XII. ШИХЛИНСКИЙ АЛИАГА О НЁМ	24
12.1. В КНИГАХ	24
12.2. В ГАЗЕТАХ И ЖУРНАЛАХ	24
XIII. АЛИАГА ШИХЛИНСКИЙ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ И В ИСКУССТВЕ	24
13.1. В КНИГАХ	24
XIV. KÖMƏKÇİ GÖSTƏRİCİLƏR	25
14.1. ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN ƏSƏRLƏRİNİN ƏLİFBƏ GÖSTƏRİCİSİ	25
14.2. ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA YAZILMIŞ ƏSƏRLƏRİN ƏLİFBƏ GÖSTƏRİCİSİ	25
14.3. ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA YAZMIŞ MÜƏLLİFLƏRİN ƏLİFBƏ GÖSTƏRİCİSİ	25
XV. ВСПОМАГАТЕЛЬНЫЕ УКАЗАТЕЛИ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ	26
15.1. АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ СТАТЕЙ О ЖИЗНИ И ТВОРЧЕСТВЕ ШИХЛИНСКИЙ АЛИАГА	26
15.2. АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ АВТОРОВ ОБ АЛИАГА ШИХЛИНСКИЙ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ И В ИСКУССТВЕ	27

I Tərtibçidən

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2014-cü il 20 noyabr tarixli Sərəncamına əsasən görkəmli hərbi xadim, general-leytenant Əlağa Şıxlinskiyə 150 illik yubileyi qeyd edilir. Yubiley münasibətilə S.Vurğun adına Mərkəzi kitabxana tərəfindən "Görkəmli sərkərdə" adlı biblioqrafik göstərici tərtib olunmuşdur.

General-leytenant Əlağa Şıxlinskiyə irsini geniş oxucu kütləsinə çatdırmaq məqsədi ilə tərtib edilmiş vəsait 1964-2015-ci ilədək olan dövrü əhatə edir. Azərbaycan və rus dillərində tərtib olunmuş göstəricidə Ə. Şıxlinskiyə əsərləri, haqqında dərc edilmiş məqalələr öz əksini tapmışdır. Hər bölmədə materiallar xronoloji qaydada, daxildə isə əlifba sırası ilə qruplaşdırılmışdır. Biblioqrafik vəsaitdə həmçinin generalın həyat və fəaliyyətinin əsas tarixləri, görkəmli şəxslərin onun haqqında fikirləri öz əksini tapmışdır.

Vəsaitdən istifadəni asanlaşdırmaq məqsədi ilə sonda köməkçi göstərici tərtib edilmişdir.

Göstərici geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

**GENERAL ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN 150 İLLİK YUBİLEYİNİN KEÇİRİLMƏSİ
HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

2015-ci ilin aprel ayında Azərbaycanın görkəmli hərbi xadimi, tanınmış hərbi alim, general-leytenant Əlağa İsmayıl ağa oğlu Şıxlinskiyə anadan olmasının 150 illiyi tamam olur.

XX əsrin əvvəllərindən etibarən irimiqyaslı hərbi əməliyyatların iştirakçısı kimi general Əlağa Şıxlinski döyüş meydanlarındakı şücaətləri və artilleriya nəzəriyyəsinə gətirdiyi yenilikləri ilə hərbi tarixinə parlaq səhifələr yazmışdır. O, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin mühüm dövlət təsisatları yaradılarkən milli qoşun hissələrinin təşkilində, müstəqil ordu quruculuğunda müstəsna fəaliyyət göstərmiş, sonrakı dövrlərdə də hərbi andına sadıq qalaraq ölkənin silahlı qüvvələrinin formalaşdırılmasına töhfələr vermişdir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq və gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Azərbaycan xalqı qarşısında böyük xidmətləri olan general-leytenant Əlağa Şıxlinskiyə 150 illik yubileyinin dövlət səviyyəsində keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə birlikdə görkəmli hərbi xadim, general-leytenant Əlağa İsmayıl ağa oğlu Şıxlinskiyə 150 illik yubileyinə dair tədbirlər planını hazırlayıb həyata keçirsin.
2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2014-cü il

III

GÖRKƏMLİ SƏRKƏRDƏ

“Təbiət Əlağaya böyük bir ağıl, nüstəsna bir qabiliyyət və hərbi istedad mərdlik və nəcib sifətlər, Vətən müdafiəsi üçün çox faydalı olan fəaliyyət ehtirası ilə dolu çoxşün bir enerji vermişdir”

Yevgeni Barsukov

Əlağa Şıxlinski 1865-ci il aprelin 23-də Yelizavetpol quberniyasının Qazax qəzasının Qazaxlı (indiki Aşağı Salahlı) kəndində anadan olmuşdur. Anası Şah Yəmən xanım Qayıbova məşhur şair Molla Vəli Vidadinin nəvəsi idi.

1876-cı ildə Tiflisdə özəl gimnaziyanı, 1883-cü ildə Tiflis hərbi gimnaziyasını, 1886-cı ildə Peterburqda artilleriya məktəbini əla qiymətlərlə bitirmişdir.

Aleksandropoldakı (Gümrü) 39-cu topçu birqadasına təyinat alaraq, 1900-cü ilədək bu birqadada xidmət etmiş, kapitan rütbəsinə qədər yüksəlmişdir.

1900- ci ildə Zabaykalye əlahiddə artilleriya diviziyasına göndəriş alan Şıxlinski 1902- ci ilin mayında müvəqqəti olaraq, Peterburqda 6 aylıq kursa göndərilmiş Səməd bəy Mehmandarovun yerinə 2-ci batereya komandiri vəzifəsinin icraçısı təyin edilmişdir.

Şıxlinski 4-cü Şərqi Sibir atıcı-topcu birqadasının tərkibində 1904-1905-ci illər Rusiya-Yaponiya müharibəsində batereya komandiri kimi iştirak etmişdir. Müharibənin gedişində Port-Artur qalasının müdafiəsi zamanı xüsusi şücaət göstərdiyinə görə 4 ordenə, podpolkovnik rütbəsinə və bir sıra qiymətli hədiyyələrə layiq görülmüşdü.

Port-Artur döyüşlərinin şahidləri rus yazıçıları – Aleksandr Stepanovun “Port-Artur” və “Zvonaryovlar”, Trofim Borisovun “Port-Arturçular” romanlarında Əlağa Şıxlinski və Mehmandarovun qəhrəmanlıqları barədə böyük hərarət və məhəbbətlə söhbət açılib.

Müharibədən sonra 1905-ci ilin mayında Odessa hərbi dairəsinin 15-ci artilleriya birqadasına, bir ildən sonra isə Çarskoye Selodakı topçu zabitlər hazırlayan məktəbə göndərildi. 1906-cı ilin avqustunda təhsilini başa vurub birqadaya qayıtsada, 1907-ci ilin əvvəlində Şıxlinski artilleriyadan dərslər demək üçün yenidən həmin məktəbə dəvət olundu. 1908-ci ildə orada işləyərkən ona polkovnik rütbəsi verilmişdi.

Şıxlinskinin hərbi elminin daha da dərinlən mənimsənilməsi üçün yazdığı, dərslər vəsaiti kimi istifadə edilən “Səhra toplarının cəbhədə işlədilməsi” əsəri 1910-cu ildə çap olundu. Bundan əlavə, onun “Şıxlinski üçbucağı”, “Şıxlinski formulu” adlı hərbi yenilikləri topçu zabitlər üçün hazırlanmış dərslərə daxil edildi. Bütün bu xidmətlərinə görə gənc hərbiyə 1912-ci ildə general-mayor rütbəsinə layiq görülmüş və 1914-cü ildə bir müddət Çarskoye Selo topçu zabit məktəbinin rəisi vəzifəsini icra etmişdir. Beləcə o, çar ordusunun aparıcı mütəxəssislərindən birinə çevrildi.

Şıxlinski 1914-ci ilin sentyabrında baş verən Birinci dünya müharibəsi zamanı Petroqradda artilleriya hücumundan müdafiəsinin rəisi olmuş, 1915-ci ilin əvvəlində Şimal-Qərb cəbhəsi komandanının sərəncamına göndərilmiş, həmin ilin mayından komandanın tapşırıq generalı vəzifəsinə təyin edilmişdir. 1916-cı ilin aprelində Şıxlinskiyə Qərb cəbhəsinin artilleriya müfəttişi vəzifəsi həvalə olunmuşdu. 1917-ci ilin aprelində general-leytenant rütbəsinə layiq görülmüş Şıxlinski həmin il sentyabrın 10-da Qərb cəbhəsi 10-cu ordusunun komandanı təyin edilmişdir. Ancaq iki ay sonra, Şıxlinski səhhəti ilə əlaqədar həmin vəzifədən azad olunaraq, Qafqaz hərbi dairəsinin ehtiyatına göndərildi.

Şıxlinski rus ordusu sıralarındakı xidməti "Müqəddəs Stanislav" ordeninin hər üç dərəcəsi ilə, "Müqəddəs Anna" ordeninin hər dörd dərəcəsi ilə, "Müqəddəs Vladimir" ordeninin 2, 3 və 4-cü dərəcələri ilə, "Müqəddəs Georgi" ordeninin 4-cü dərəcəsi ilə, xarici orden və medallarla, qiymətli hədiyyələrlə qeyd olunmuşdur.

Şıxlinski 1917-ci il dekabrın 11-dən təşkilinə başlanan Müsəlman Korpusunun komandiri təyin edildi. Onun rəhbərliyi altında korpusun tərkibinə daxil olan iki piyada diviziyasının, xüsusi süvari briqadasının, iki nişançı-topçu briqadasının zabit-komanda heyəti formalaşdırıldı, azərbaycanlı əhali arasında çağırış işinin əsası qoyuldu, qoşun hissələrində döyüş hazırlığı təşkil olundu, milli kadr hazırlığı üçün ilk hərbi məktəbin yaradılmasına cəhd göstərildi. 1918-ci il iyunun 26-da Müsəlman Korpusunun bazasında yaradılmış Əlahiddə Azərbaycan Korpusunun da komandiri Şıxlinski idi. O, Qafqaz İslam Ordusunun tərkibinə daxil olan Azərbaycan qoşun hissələrinin və könüllü dəstələrinin döyüş fəaliyyətini izləmək və təşkil etmək üçün dəfələrlə cəbhə xəttinə getmiş, Bakının azad olunması (1918) əməliyyatının keçirilməsi zamanı da şəhər ətrafındakı qərargahdan döyüşlərin idarə olunmasında bilavasitə iştirak etmişdi.

1918-ci il may ayının 28-də Azərbaycan Demokratik Respublikasının yaranması Əlağa Şıxlinski vətəninə qayıtmağa məcbur etdi. 1918-ci il dekabrın 29-da Şıxlinski Azərbaycanın Xalq Cümhuriyyəti hərbi nazirinin müavini təyin edildi, artilleriya və istehkamçı hissələrinə, habelə hərbi-təhsil müəssisələrinə və texniki müəssisələrə, artilleriya və istehkam anbarına nəzarət ona həvalə olundu. 1919-cu ilin əvvəlində isə Şıxlinski qoşun hissələrinin, idarə və müəssisələrin ştatlarının maaş cədvəllərini hazırlayan komissiyanın sədri təyin edildi. Azərbaycan ordusunun şəxsi heyətinin geyim formasının layihəsini hazırlamaq da bu komissiyaya tapşırıldı.

1919-cu il yanvarın 10-da Şıxlinski hərbi nazirliyin Müvəqqəti Hərbi Şurasının üzvü təyin edildi və Hərbi Şuranın əsasnaməsini hazırlamaq ona tapşırıldı. O, 1919-cu ilin yanvarında təsdiq edilmiş kiçik və böyük hərbi Şuralarının da üzvü idi. Böyük hərbi şura Şıxlinskiin sədrliyi ilə toplaşdı.

Şıxlinski Türkiyənin Aydın vilayətində ermənilər tərəfindən törədilmiş qətləmə məruz qalmış minlərlə türk vətəndaşlarına yardım gös tərmək məqsədilə yaradılmış ianə komitəsinə sədrlik etmiş və bununla bağlı olaraq, 1920-ci il martın 16-da Azərbaycan vətəndaşlarına müraciət etmişdir.

Aprel işğalından (1920) sonra qısa müddət qırmızı ordu sıralarında xidmətini davam etdirən Şıxlinski 1920-ci ilin iyununda bolşevik həbsinə məruz qalsa da, Nəriman Nərimanovun müdaxiləsi ilə həbsdən azad edilmişdi. 1920-ci ilin avqustunda S. Mehmandarov ilə birlikdə Şıxlinski Baş qərargahda işləmək üçün Moskvaya göndərilərkən N. Nərimanov V. İ. Leninə yazmışdı: "...Biz onları Qərargahda işləmək üçün Sizin sərəncamınıza göndəririk, çünki bir hərbi mütəxəssis kimi onlar əvəzənilməzdir. Onlardan biri - Şıxlinski Nikolay ordusunda "artilleriyanın allahı" hesab olunurdu...". 1921-ci ilin yayında onların hər ikisi yenidən Azərbaycana qayıtmış və xalq hərbiyyə və bəhriyyə komissarlığında xidmətə qəbul edilmişdilər.

Şıxlinski Bakı qarnizonu hərbi-elmi cəmiyyətinin sədr müavini, 1924-cü ildə Azərbaycanın birləşmiş hərbi məktəbinin rəis müavini, 1925-ci ildə Azərbaycan hərbi tərcümə kollegiyasının redaktoru təyin olunmuşdu. Səhhəti ilə əlaqədar 1929-cu ildə istefa verərək, fərdi təqaüdə çıxmışdı.

Şıxlinski artilleriya nəzəriyyəsinə yeniliklər ("Şıxlinski üçbucağı", "Şıxlinski formulu") gətirmişdir. "Cəbhədə səhra toplarının işlədilməsi", "Rusca-türkcə müxtəsər hərbi lüğət" kitablarının, "Öz qoşunlarının başı üzərindən atəş", "Gələcək müharibə", "Dağlıq şəraitdə topçu atəşinin xüsusiyyətləri" və s. məqalələrin müəllifidir.

1928-ci ildə "Rusca-Azərbaycanca qısa hərbi lüğət" çap etdirən Şıxlinski məhz buna görə SSRİ Hərbi İnqilab Şurasının Fəxri Fərmanı ilə təltif edildi.

1928-1929-cu illərdə o, Azərbaycanda ilk hərbi jurnal olan "Hərbi bilik" jurnalını nəşr etdirmişdir.

1929-cu ildən istefaya çıxan general-leytenant Əlağa Şıxlinski bir çox orden və medallarla (I-IV dərəcə Anna, I-III dərəcə müqəddəs Stanislav, II-IV dərəcə Vladimir, IV dərəcə Georgi ordenləri), o cümlədən Fransanın yüksək hərbi ordenləri ilə təltif olunmuşdur.

Əlağa Şıxlinski ara-sıra yaradıcılıqla məşğul olmuş, gözəl şeirlər yazmışdır.

Onun həyat yoldaşına, ilk azərbaycanlı hərbi şefqət bacısı Nigar xanıma yazdığı "Ey sevdiyim, ey dilruba" şeiri doğrudan da, istedad sahibi olduğunu göstərir.

Ey sevdiyim, ey dilruba,
Səbrim, qərarımsan mənim
Səd məhraba, səd məhraba
Nə türfə yarımсан mənim...
Mənim baharda bülbülüm,
Mənim qızılca sünbülüm
Gülşəndələrdə zərif gülüm
Bağlarda barımsan mənim.

Nigar xanım Vidadinin nəvəsi Əlağa Şıxlinskiyə anası Şah Yəmən xanımın əmisi oğlu Hüseyn Əfəndi Qayıbzadənin qızıdır. Əlağa Şıxlinski təhsilini Tiflisdə sonra qayınatası olan Hüseyn Əfəndinin yanında almışdır. O, Nigar xanımla 1909-cu il oktyabr ayının 27-də ailə həyatı qurub. Nigar xanım 1931-ci il 15 avqustda vəfat edib.

Klassik ədəbiyyatı gözəl bilən Əlağa Şıxlinski həm də öz gənc müasirləri S. Vurğunun, O. Sarıvəlinin şeirlərini rus dilinə tərcümə etmişdir. S.Vurğun "Böyük ədib", "Sədaqət", O.Sarıvəlinin C.Cabbarlının ölümünə həsr etdiyi "Yaşar" şeirləri tərcüməsi arxivində qalıb. C.Cabbarlı yaradıcılığına onun xüsusi məhəbbəti olub. Bunu "Zabitin yaddaşı" dəftərçəsindəki qeydlərdən aydın görmək olar.

1942-ci ildə görkəmli Azərbaycan filosofu, o zaman SSRİ EA Azərbaycan filialının sədr müavini olan Heydər Hüseynovun təklifi ilə Şıxlinski öz xatirələrini yazmağa başlamış, 1944-cü ildə tamamlayaraq rus dilində çap etdirmişdir. "Xatirələrim" 1984-ci ildə Azərbaycan dilində çap olunmuşdur.

Əlağa Şıxlinski 1943-cü il ildə avqust ayının 18-də Bakı şəhərində vəfat edib və II Fəxri xiyabanında dəfn olunub. Dünyadan sonsuz köçməsinə baxmayaraq, bu gün onun qoyub getdiyi zəngin hərbi elmi irs vətənin neçə gənc hərbiçilər nəslinin yetişməsində əvəzsiz mənbədir. Bu gün Azərbaycan ordusunun hərbi və döyüş qabiliyyətini durmadan artırmağı, millətə təmənnəsiz xidməti, mənəvi təmizliyini qorumağı öz müqəddəs vəzifəsi sayan hər bir əsgər və zabit onun övladı, davamçısı adlanmağa layiqdir.

Ə. Şıxlinski bütün ömrü boyu hərbi xidmətdə oldu, çar ordusunda qulluq etdiyi vaxtda da, sonra müstəqil Azərbaycanda hərbi işin möhkəm təməlinin qoyulmasında bütün varlığı ilə çalışanda da, nəhayət sovet rejiminin ciddi nəzarəti və təzyiqi altında işləyəndə də əsl hərbiçisi kimi qaldı. Əsgəri xidmətindən tam artilleriya generalı rütbəsinə qədər yüksəlmiş bu insanın həyatında, taleyində çox şey dəyişdi, yalnız xidməti borca münasibəti, dəmir hərbi nizam-intizamı dəyişmədi. Əsgər Əlağa Şıxlinski ilə ordu generalı Əlağa Şıxlinski arasında bu iki sahədə fərq yalnız onun daşdığı çindən ibarət oldu.

IV TAM ARTİLLERİYA GENERALI ƏLAĞA ŞIXLİNSKI ÖMRÜNÜN ƏSAS TARİXLƏRİ

1865-25aprel	Gəncə quberniyası Qazax qəzasının Qazaxlı kəndində məşhur mülkədar Hacı İsmayıl ağa Alqazax oğlu Şıxlinskiyin və Şahyəmən xanım Mirzə Məhəmməd qızı Qayıbovanın (qız soyadı) ailəsində anadan olub.
1875-17 noyabr	Tiflisdəki iki illik şəxsi gimnaziyağa daxil olub. Qeyri-adi istedadla malik olduğuna görə ekstrni imtahan verib buranı yeddi aya fəxri fərman və əla diplomla bitirmişdir.
1876-avqust	Tiflis hərbi gimnaziyasının birinci sinfinə qəbul olunub. Gimnaziyanı (Sonralar Kadet Korpusu adlandı – S.N.) on iki ballıq əla qiymətlərlə bitirib.
1886-11 avqust	Mixaylovski Artilleriya Məktəbini birinci dərəcəli diplomla bitirdiyinə görə pul mükafatı, qızıl saat və podporuçik rütbəsi verilib. Qafqazda yerləşən 39-cu topçu briqadasına həqiqi hərbi xidmətə göndərilmişdir.
1893-1 sentyabr	Peterburqdakı Mixaylovsk Artilleriya Məktəbinə yunker rütbəsində daxil olub.
1900-1901-ci illərdə	Çin hərbi yürüşündə iştirak etmişdir.
1904-1905-ci illərdə	Rus-Yapon müharibəsində iştirak etmişdir. Əla döyüş xidmətlərinə görə dördüncü dərəcəli “Müqəddəs Georgi” ordeni və qızıl silahla mükafatlandırılmışdır.
1906	Fevralın – 1-dən avqustadək Çarskoye-Selo şəhərindəki Artilleriya Zabıtları məktəbində kurs keçib. Əla qurtardığına görə həmin məktəbdə müəllim saxlanılmışdır.
1906	Gözlə görünməyən hədəfi nişan alan “Şıxlinski üçbucağı” hərbi-elmi nəzəriyyəsini kəşf etmişdir.
1907	Riqada yerləşən 29-cu topçu briqadasında bateriya komandiri olub.
1908-26 noyabr	Polkovnik rütbəsi verilmişdir.
1909-27 oktyabr	Nigar xanım Mirzə Hüseyn qızı Qayıbova ilə ailə qurmuşdur.
1910-4 avqust	İyirmi birinci artilleriya briqadasının birinci divizionuna komandir təyin edilib. “Səhra toplarının cəbhədə işlədilməsi” elmi əsərini nəşr etdirmişdir.
1913-2yanvar	Artilleriya Zabıtları məktəbinin rəis müavini təyin edilmişdir.
1913-14 aprel	General-mayor rütbəsi ilə təltif olunmuşdur.
1913-13 sentyabr	Fransanın generallara məxsus “Fəxri Legion” ordeni ilə təltif olunub.
1915-yanvar	Şimali-Qərb cəbhəsinə dəvət olunub. Müharibə üçün ağır artilleriya heyətinin təşkilinə rəhbərlik etmişdir.
1915-31 oktyabr	Ali Baş Komandan yanında tapşırıq generalı vəzifəsinə təyin edilib. Ağır artilleriya divizionlarında və briqadalara rəhbərlik etmişdir.
1916-16 aprel	Qərb cəbhəsindəki ordunun artilleriya müfəttişi təyin olunub.
1917-2 aprel	General-leytenant rütbəsi ilə təltif olunmuşdur.

1917-9 sentyabr	Onuncu ordunun komandanı təyin olunmuşdur.
1917-15 noyabr	İmperiya ordusundan tərxis olunmaq haqqında xahiş etmiş, rəsmi olaraq dekabrın 2-də ordu komandanı vəzifəsindən azad edilmişdir.
1917-noyabr	Qafqaza qayıdır və azərbaycanlılardan ibarət "Əlahiddə Müsəlman Korpusu"nu təşkil edir.
1918-25 noyabr	Azərbaycan Respublikasının ilk Hərbiyyə Naziri, tam artilleriya generalı Səməd bəy Mehmandarovun müavini təyin olunmuşdur.
1918-13 dekabr	Milli Azərbaycan ordusunun yaradılması haqqında "Hərbi layihə" hazırlayır.
1919-28 iyul	Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin 339 sayılı əmri ilə Əlağa Şıxlinskiyə tam artilleriya generalı rütbəsi verilmişdir.
1920-9 mart	İlk dəfə onun təşəbbüsü ilə Azərbaycan Demokratik Respublikasında Qızıl Aypara Cəmiyyəti təsis olunmuşdur.
1920-1921 iyuldək	Moskvadakı Ali Artilleriya məktəbində dərs demiş və Petroqrad Topçu Akademiyasında mühazirələr oxumuşdur.
1922	Azərbaycan Komanda heyəti məktəbində topçuluqdan dərs demiş və Hərbi-Elmi Cəmiyyətin sədr müavini seçilmişdir.
1923	"Kommunist" qəzetində (aprel ayı № 9, 10,11) "Gələcək müharibədə toplar" silsilə məqalələrini dərc etdirmişdir.
1924	Azərbaycan Komanda Heyəti məktəbinin rəis müavini olub.
1925	Azərbaycan Hərbi tərcümə kollegiyasının baş redaktoru vəzifəsində çalışıb.
1926	Bakıda "Rusca-Türkcə qısa hərbi lüğət" əsəri nəşr olunmuşdur. Bu Azərbaycan Hərb tarixində ilk kamil hərbi lüğət idi.
1927	"İşçi-kəndli Qızıl Ordu topçusunun döyüş təlimnaməsi" elmi əsəri nəşr olunmuşdur.
1928	"Hərbi bilik" jurnalının beş və altıncı saylarında silsilə hərbi-elmi məqalələrlə çıxış edib.
1929	Səhhətinə görə istefaya çıxmış, lakin hərbi-elmi pedaqoji fəaliyyətini dayandırmamışdır. Ömürlük fəxri təqaüdlə təmin olunmuşdur.
1943-18 avqust	Bakı şəhərində vəfat edib və II Fəxri xiyabanda dəfn olunub.
1944-aprelin 9-da	"Xatirələrim" kitabı çap olunmuş. Həmin kitab 1984-cü ildə "Azərnəşrdə" əlavə və izahlarla kütləvi tirajla (60 min) azərbaycan, rus dillərində nəşr edilmişdir.
1990	Sabirabad rayonundakı 6 sayılı pambıqçılıq sovxozuna Ə. Şıxlinskiyin adı verilmişdir.
1990-23 iyul	Respublika Prezidentinin fərmanı ilə ali məktəb tələbələri üçün xüsusi general Əlağa Şıxlinski təqaüdü təsis olunmuşdur.
1990-28 iyul	Bakının yeddinci mikrorayonundakı 135 sayılı orta məktəbə Əlağa Şıxlinskiyin adı verilmişdir.
1991	Şəmkirdə Əlağa Şıxlinskiyin büstü qoyulmuşdur.

- 1993-mart** General Əlağa Şıxlinskiyin anadan olmasının 130 illiyi Yasamal qəbristanlığında qərbi üzərində qeyd edilmişdir.
- 1993-26 may** Bakı Ali Ümumqoşun Birləşmiş komandanlıq məktəbində Əlağa Şıxlinskiyin büstü açılmışdır.
- 2014-20 noyabr** General Əlağa Şıxlinskiyin 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti Sərəncam imzalamışdır.

V

GÖRKƏMLİ ŞƏXSİYYƏTLƏR ƏLAĞA ŞIXLINSKİ HAQQINDA

Şıxlinski Nikolay ordusunda “artilleriyanın allahı” sayılırdı.

Nəriman Nərimanov

Əlağa Şıxlinski dünyada şöhrət qazanmış topçuluq elmi sahəsindəki nəşrləri və fəaliyyəti ilə yanaşı, dil və ədəbiyyat məsələləri ilə də məşğul olurdu. Əlağa Şıxlinski ilə yaxından tanış olanlar, onun maraqlı söhbətlərinə qulaq asanlar bilirlər ki, bu təvazökar və səmimi insan nə qədər ağıllı və ibrətli bir şəxs idi.

Heydər Hüseynov

Azərbaycanlılar birinci dəfə deyil ki, vuruş meydanlarında (1945-ci ildə ola Sovet-Yaponiya müharibəsi – Ş.N.) Yaponlarla qarşı-qarşıya gəlirlər. Mən Port-Artur uğrunda gedən döyüşlərdə fərqlənmiş məşhur topçu Əlağa Şıxlinskiyə adını çəkə bilərəm. Bu ad rus hərbi elmi tarixində böyük şöhrət qazanmışdır.

Səməd Vurğun

Üç il iki məşhur generalımız Səməd bəyin və Əlağanın oxuduğu mühazirələrin dinləyicisi olmuşam. Onların hər sözü, hər mühazirəsi biz dinləyicilərin qəlbinə çox asanlıqla yol tapırdı. Hərbi elmində və hərbi taktikada qazandığım bütün müvəffəqiyyətlər üçün onlara borcluyam.

Akim Abbasov

Əlağa Şıxlinski taktika sahəsində dərin nəzəri və əməli bilikli sayca çox olmayan topçulardan biri olub. O, hərbi elmini təcrübədə tətbiq etmək sahəsində nadir bir istedadla malik idi. Əlağanın qəhrəmanlığı öz vətəninə şərəf və azadlığını müdafiə edən hər bir şəxs üçün nümunə olmalıdır.

Yevgeni Barsukov

“Şıxlinski üçbucağı” təkcə rus artilleriyasında deyil, Fransa, İsveçrə, Norveç və Avstriya artilleriyasında da böyük şöhrət qazanmışdır.

V. Bertels

Əlağada general təkəbbüründən əsər-əlamət yox idi... Şıxlinski hərbi akademiyanı bitirməsə də, fitri zəkası, praktik fəhmi topçuluq elmində ona böyük nüfuz qazandırmışdır.

Aleksandr Stepanov

Keçmiş ordunun general-leytenantı məşhur artillerist Əlağa Şıxlinskiyə adı artilleriya elmində həmişə hörmətlə çəkilir.

Arkadiy Sidorov

VI ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN MÜDRİK FİKİRLƏRİ

Adi bir insan özünü dahi hesab edərsə, demək o, ən küt bir adamdır.
İnsan nə mələkdir, nə də heyvan; ancaq özünü mələk hesab edəndə, heyvan vəziyyətinə düşür.

* * *

1920-ci ildə iyirmi səkkiz aprel çevrilişinin səhəri həbs olunan general Əlağa Şıxlinskiyə bolşevik çekisti belə bir sual verirmiş:

- Hansı siyasi partiyanın və ya inqilabın mənafeyini müdafiə edirsiniz?

General Əlağa Şıxlinskiyə cavabı:

- Hər bir inqilaba əks inqilab kimi yanaşıram, heç vaxt belə şeylərə qoşulmamışam, qoşulmazdım da...

* * *

1918-ci ildə general Əlağa Şıxlinski Gəncədə yeni yaratdığı Əlahiddə Azərbaycan Korpusunun əsgərləri qarşısında çıxış edərək demişdir:

- Azərbaycanlılar birdəfəlik bilməlidirlər ki, doğma ordu əsla tənbelxana deyil və onun mövcudluğu hər hansı bir azərbaycanlının maddi rifahını daha da yaxşılaşdırmaq üçün yaranmayıb. Ordu xalqın istinadgahıdır, bura xalqın ləyaqətli oğulları gəlməlidir.

* * *

İyirminci ilin aprel çevrilişi günlərində Müsavat hökumətinin Daxili İşlər nazirinin müavini Şəfi bəy Rüstəmbəyov Əlağa Şıxlinskiyə soruşmuşdur:

- Hə, cənab general, qaçmırsınızmı?

- Öz vətənimdən niyə qaçım ki?

- Sizi öldürərlər.

Ağır təbiətli general təmkinini pozmadan cavab vermişdir:

- Gələnlər ağıllı adam olsalar, mənə öldürməzlər, çünki mən onların işlərinə yararam. Axmaqlardan isə, heç yerdə canını qurtara bilməzsən. Buna görə də, Vətənimin adama ehtiyacı olduğu bir zamanda, mən onu qoyub heç yerə getmərim.

* * *

1880-ci ildə Tiflis kadet korpusunda təhsil alan kursant Əlağa Şıxlinski bir gün dostları ilə şəhərə gəzməyə çıxır. Kursantlar güclərini sınamaq üçün güc tərəzisinə yaxınlaşırlar. Hamı bir-bir öz gücünü göstərir. Əlağaya da təklif edirlər. O, deyir ki, gəlsəniz mən bunu divardan tamamilə qopardım (O vaxtlar güc sınaq üçün tərəzi yumruqla vurulmurdu. Divara bərkidilirdi, güc sınaq edənlər onu özlərinə tərəf dartırdı).

- Yoldaşları deyir:

- Əlağa, zarafat eləmə, altıya, yeddiyə qədər çəkə bilsən qalibsən.

Tərəziçi:

- Bala, əvvəl çək, sonra öyün, - deyib ona kinayə ilə baxır.

Əlağa var qüvvəsi ilə elə çəkir ki, güc sınaq edənlər tərəzi divardan yerli-dibli qopur.

Tərəziçi:

- Bala, - deyir, sən doğrudan da güclü imişsən, bu güclə öyünməyə haqqın var. Beşə qədər çəkənə altı manat düşür. Sən isə onu yerli –dibli qopardın. Al, mükafatın on manatdır.

Əlağa:

- Mənə on manat lazım deyil. Mən istədim biləsiniz ki, tərəziniz dibindən çıxardan oğullar da var – deyər cavab verir.

VII ƏSƏRLƏRİ

7.1.KİTABLAR

1. **Xatirələrım:** - B : Azərnəşr, 1984. – 220 s.

7.2.DÖVRİ MƏTBUATDA ÇAP OLUNMUŞ ƏSƏRLƏRİ

2. **Cəsurlar qısqaır:** Şeir // Yeni Azərbaycan. – 2002. – 9 fevral. – S. 5.
3. **Mənim; Admiralın xatirəsinə; Ana və onun əziz Nigarına:** Şeirlər // Xalq qəzeti. – 2003. – 22 iyun. – S. 8.

VIII

ƏLİAĞA ŞIXLİNSKİNİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA

8.1.KİTABLARDA

4. **Əliyev, M.** Əlağa Şıxlinski: Həyatı və fəaliyyəti haqqında // Azərbaycan Demokratik Respublikası. – B : Gənclik, 1990. – S. 39-42.
5. **Şıxlinski Əlağa İsmayıl ağa oğlu:** Azərbaycanın görkəmli hərbi xadimi Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası. 2 cildə. C. 2. – B : Lider nəşriyyatı, - 2005. – S. 379.
6. **Şıxlinski Əlağa İsmayıl ağa oğlu:** Görkəmli hərbi xadim, artilleriya general–leytenantı Əlağa Şıxlinskinin həyatı haqqında // Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası. 10 cildə. C. X. B : Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası Baş redaksiyası. 1987. – S. 551.
7. **İctimai-siyasi vəziyyətin kəskinləşməsi.** Sosial və milli əsarətə qarşı mübarizə: General Əlağa Şıxlinskinin Port-Arturun müdafiəsində iştirakı haqqında // Azərbaycan tarixi. 7 cildə. C. 5. – B : Elm, 2008. – S. 126-127.
8. **Rus-Yapon müharibəsi və Azərbaycanda inqilabi böhranın dərinləşməsi:** Tam artilleriya generalı Əlağa Şıxlinskinin Port-Artur qalasının müdafiəsində iştirakı haqqında // Azərbaycan tarixi. 3 cildə. C. 2. – B : Elm, 1964. – S. 557-558.
9. **Əhmədov, S.** Əlağa Şıxlinski (1865-1943): Həyatı haqqında // Əhmədov S. Azərbaycan tarixindən 100 şəxsiyyət. – B : Ayna Mətbu evi, 2006. – S. 133-134.
10. **Həmidov, Ə.** Şıxlinskaya Nigar Hüseyn Əfəndi qızı: Əlağa Şıxlinskinin həyat yoldaşı // Həmidov Ə. Loğmanlar yurdu. – B : Işıq, 1991. – S. 116-117.
11. **Hüseynov, Ə.** Şıxlinski Əlağa İsmayıl ağa oğlu: Görkəmli hərbi xadim Əlağa Şıxlinskinin həyatı haqqında // Hüseynov Ə. XX əsrin 100 görkəmli azərbaycanlısı.– B : Sumqayıt nəşriyyatı, 2002. – S. 138-139.
12. **Mərdanov, M.** Xalq Cümhuriyyəti dövründə Azərbaycanda təhsil: General – leytenant Əlağa Şıxlinskinin həyatı haqqında // Mərdanov M. Azərbaycan təhsil tarixi. C. 1. – B : Təhsil, 2011. – S. 244.
13. **Nəzirli, Ş.** Port-Artur qəhrəmanları: Görkəmli general Əlağa Şıxlinski haqqında // Nəzirli Ş. Azərbaycan generalları. – B : Gənclik, 1991. – S. 182-185.
14. **Nəzirli, Ş.** General Şıxlinskinin qocalığı: Əlağa Şıxlinskiyə həsr olunmuş sənədli hekayə // Nəzirli Ş. Qərribə talelər. – B : Gənclik, 1982. – S. 3-12.

15. **Nəzirli, Ş.** Solmayan şöhrət: General-leytenenat Əlağa Şıxlinski haqqında // Nəzirli Ş. Azərbaycan generalları – B : Gənclik, 1991. – S. 86-97.
16. **Barsukov, Y.** Müqəddimə: Keçmiş rus ordusu general – leytenantı Əlağa Şıxlinskinin “Xatirələr” kitabı haqqında // Şıxlinski Ə. Xatirələrim. – B : Azərənşr, 1984. – S. 3-10.
17. **Şüküroğlu, L.** Artilleriyanın Allahı: Görkəmli general Əlağa Şıxlinskinin həyatı haqqında // Şüküroğlu L. Cümhuriyyət hökuməti repressiya məngənəsində. – B : Şirvanəşr, 2000. – S. 176-195.
18. **Şıxlinski Əlağa İsmayıl oğlu:** (1865-1943) // Uşaq ensiklopediyası. Nədir? Kimdir? 3 cildə. C. 3. – B : “Azərbaycan Ensiklopediyası” Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyi, 1999. – S. 342-343.
19. **Zamanov, F.** Əlağa Şıxlinski: Azərbaycanın görkəmli sərkərdəsi Əlağa Şıxlinski haqqında // Zamanov F. Ataların döyüş yolu. – B : Gənclik, 1976. – S. 3-6.

8.2.DÖVRİ MƏTBUATDA

20. **General Əlağa Şıxlinskinin 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı** // Azərbaycan. – 2014. – 21 noyabr. – S. 1.

* * *

21. **Hüseynova, L.** Port-Artur döyüşçülərinin qəhrəmanı: Port-Arturun müdafiəsində yaxından iştirak etmiş Əlağa Şıxlinskinin döyüş xidmətləri haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2015. – 4 aprel. – S.4.
22. **Hüseynova, L.** Sərkərdəlik tariximizin yenilməz artilleriya generalı: Hərb Tarixi Muzeyində tam artilleriya generalı Əlağa Şıxlinskinin anadan olmasının 150 illiyinə həsr olunmuş tədbir haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2015. – 20 mart. – S. 4.
23. **Hüseynova, L.** Biz tariximizlə öyünürük: Qazaxda general-leytenant Əlağa Şıxlinskinin anadan olmasının 150 illik yubileyi ilə bağlı keçirilən tədbir haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2015. – 13 fevral. – S. 4.
24. **Hüseynova, L.** Əlahiddə milli korpusun yaradıcısı: Görkəmli general Əlağa Şıxlinskinin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin milli ordusunun yaradılmasında və təşəkkül tapmasında əvəzsiz xidmətləri haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2015. – 7 fevral. – S. 4.
25. **General Əlağa Şıxlinskiyə həsr edilmiş yubiley tədbirləri başlanır** // Palitra. – 2015. – 7 fevral. – S. 2.
26. **Hüseynova, L.** Müsəlman korpusunun komandiri: General-leytenant Əlağa Şıxlinskinin azərbaycanlılardan ibarət olan müsəlman korpusunun təşkil edilməsi haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2015. – 4 fevral. – S. 4.
27. **İradə.** Əlağa Şıxlinski – 150: Azərbaycanın görkəmli hərbi xadimi, tanınmış hərbi alim, general-leytenant Əlağa Şıxlinskin həyatı və döyüş yolu haqqında // Hərbi and. – 2015. – 17 yanvar. – S. 10.
28. **Hüseynova, L.** Hərb xadiminə ehtiram: Rusiya İnformasiya və Mədəniyyət Mərkəzində Çar Rusiyası və Azərbaycan Ordusunun generallı, tanınmış hərbi alim Əlağa Şıxlinskiyə həsr olunmuş xatirə gecəsi haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2014. - 29 noyabr. – S. 4.

29. **Hüseynova, L.** Sərkərdələrimiz bizim fəxrimizdir: Azərbaycanın görkəmli generalları Səməd bəy Mehmandarov və Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2014. – 12 iyul. – S. 4.
30. **Şəmistan, Nəzirli.** Milli Ordu quruculuğunda : Əlağa Şıxlinski haqqında / Ş. Nəzərli // Hərbi and. – 2014. – 28 iyun. – S. 10.
31. **Vahidqızı, Ü.** General – leytenant Əlağa Şıxlinskinin anım mərasimi: Qızıl Aypara Cəmiyyətinin rəhbərliyi və kollektivinin keçirdikləri anım mərasimi haqqında // Xalq qəzeti. – 2013. – 24 aprel. – S. 8.
32. **Nəzirli, Ş.** “Heç kim güllələnməsin”: N. Nərimanovun Əlağa Şıxlinskini və bir çox generalların, ziyalıların güllələnmədən xilas etməsi haqqında // Ədalət. – 2012. – 13 aprel. – S. 6.
33. **Sərkərdə igid olsa:** Azərbaycanın ilk hərbi generalı Əlağa Şıxlinski həyatı və döyüş yolu haqqında // Azadlıq. – 2011. – 31 may. – S. 14.
34. **Hərbi ənənələr.** Milli ordunun şərəfli tarixi: 1918-1920-ci il ADR dövründə Azərbaycanda ilk milli ordunun formalaşmasında böyük rolu olmuş görkəmli generallar Səməd bəy Mehmandarov və Əlağa Şıxlinski haqqında // Ədalət. – 2010. – 14 İyul. – S. 4.
35. **Abbaslı, T.** Artilleriya - adam: General Əlağa Şıxlinski haqqında // Mədəniyyət. – 2010. – 23 aprel. – S. 14.
36. **Qocayeva, A.** Görkəmli sərkərdə: Artilleriya generalı Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan. – 2009. – 3 may. – S. 7.
37. **“General Əlağa Şıxlinski” kran gəmisini inşaat meydançalarına yola düşüb** // Azərbaycan. – 2008. – 7 dekabr. – S. 12.
38. **Babayeva, P.** Rəğbət və şöhrət qazanmış general: Görkəmli hərbi ustası Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2008. – 25 aprel.
39. **Nəzakət.** “Səhra toplarının cəbhədə işlədilməsi” : Heydər Əliyev adına Müasir Təhsil Kompleksində keçirilən hərbi xadim, artilleriya generalı Əlağa Şıxlinskinin doğum gününə həsr olunmuş tədbir haqqında // Səs. – 2007. 25 aprel. – S. 13.
40. **General Əlağa Şıxlinskinin xatirəsi anılmışdır:** Bakının Yasamal rayonunda, Cəfər Cabbarlı küçəsində şanlı hərbi Əlağa Şıxlinskinin yaşadığı binanın önündə böyük sərkərdəyə həsr olunmuş anım mərasiminin keçirilməsi haqqında // Xalq qəzeti. – 2008. – 24 aprel. – S. 4.
41. **Nəzirli, Ş.** General Əlağa Şıxlinskinin hərbi qardaşoğulları // Xalq qəzeti. – 2008. – 10 fevral. - S. 8; - 2 mart. – S. 8; - 16 mart. – S. 8.
42. **Miriyev, A.** “Rus artilleriyasının Allahı”: General Əlağa Şıxlinskinin bədahtən verdiyi “Şıxlinski üçbucağı” adlı məşhur təklifi Rusiya, Fransa, Avstraliya ordularında da geniş tətbiq edilmişdir // Azərbaycan ordusu. – 2007. – 10 mart. – S. 4.
43. **Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti – 87:** Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin yaradılmasında əvəsiz rolu olmuş general Əlağa Şıxlinski və Qızıl Xaç Cəmiyyətinin fəaliyyəti haqqında // Выход. – 2007. – 2 mart. – S. 11.
44. **Əliyeva, E.** Azərbaycan oğlu – Rus artilleriyasının allahı: Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan. – 2007. – 23 fevral. – S. 7.
45. **Əliyeva, E.** Sərkərdə: Azərbaycanın görkəmli generalı Əlağa Şıxlinski haqqında // Palitra. – 2007. – 23 fevral. – S. 11.

46. **Mirzəbəyli, İ.** Fətəli Xan Xoyski və Əlağa Şıxlinskiyin təşəbbüsü ilə təsis edilən Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti ümummilli lider Heydər Əliyevin qayğısı nəticəsində bütün dünyada tanındı // Xalq qəzeti. – 2006. – 21 fevral. – S. 4.
47. **Musəttəfəyev, V.** Tariximizi yaşadan faktlar: Yazıçı – jurnalist Ş. Nəzirliyin “General Əlağa Şıxlinski ömrü” adlı kitabı haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2005. – 29 oktyabr. – S. 4.
48. **İbrahimova, A.** Nəsillərə örnək: Hərbi Dəniz Qüvvələrinin Zabitlər Evində görkəmli sərkərdə Əlağa Şıxlinskiyin 140 illiyi ilə bağlı keçirilən tədbir haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2005. – 17 iyun. – S. 4.
49. **Nəzirli, Ş.** Vətəni candan əziz tutan general: Əlağa Şıxlinski-140 // Respublika. – 2005. – 24 aprel. – S. 5.
50. **Vəfa, Z.** Artilleriyanın atası: Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan. – 2005. – 23 aprel. – S. 7.
51. **Hərb tariximizə şərəfli səhifə yazan general:** Əlağa Şıxlinski – 140 // Xalq qəzeti. – 2005. – 22 aprel. – S. 6.
52. **Nəzirli, Ş.** Gecikmiş vüsal: General Əlağa Şıxlinskiyin həyat yoldaşı Nigar xanım ilə bağlı sevgi macərası haqqında // Ədəbiyyat qəzeti. – 2005. – 8 aprel. – S. 1.
53. **Babayev, K.** “Cəsurların silahı”: Azərbaycanın görkəmli generalları S. Mehmandarov və Ə. Şıxlinski haqqında // İqtisadiyyat. – 2004. – 15-21 oktyabr. – S. 9.
54. **Piriyev, O., İmanov.** Port-Arturun azərbaycanlı qəhrəmanları: 1904-1905- ci illərdə Uzaq Şərqdə Port-Artur qalasının müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak etmiş general Əlağa Şıxlinskiyin döyüş yolu haqqında // Xalq qəzeti. – 2004. – 22 avqust. – S. 6.
55. **Nəzirli, Ş.** Generala alim qayğısı: Heydər Hüseynov və Əlağa Şıxlinskiyin münasibətləri haqqında // Xalq qəzeti. – 2004. – 18 avqust. – S. 4.
56. **Nəzirli, Ş.** Abşeron süvari alayı: Məşhur sərkərdələrimiz Ə. Şıxlinski və S. Mehmandarov haqqında // Xalq qəzeti. – 2004. – 4 avqust. – S. 5.
57. **İsmayılqızı, S.** Sərkərdə yad edildi: Tam artilleriya generalı Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2004. – 17 aprel. – S. 4.
58. **Nəzirli, Ş.** İlk hərbi şəfqət bacısı: Görkəmli sərkərdə Əlağa Şıxlinskiyin həyat yoldaşı ilk hərbi şəfqət bacısı Nigar xanım Şıxlinskaya haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2003. – 30 avqust. – S. 3; – 3 sentyabr. – S. 3; – 6 sentyabr. – S. 4; 18 sentyabr. – S. 4.
59. **Nəzirli, Ş.** Generalın şeirləri: Əlağa Şıxlinski – 140 // Xalq qəzeti. – 2003. – 24 iyun. – S. 8. – General Əlağa Şıxlinskiyin bədii yaradıcılığı haqqında.
60. **İsmayılqızı, S.** Alim-general Əlağa Şıxlinski: Həzi Aslanov adına Mərkəzi Zabitlər Evi Təlim Tədris Mərkəzində görkəmli general Əlağa Şıxlinskiyə həsr olunmuş yubiley tədbiri haqqında // Azərbaycan ordusu. – 2003. – 21 may. – S. 4.
61. **Nəzirli, Ş.** General Əlağa Şıxlinskiyin şeirləri: Bədii yaradıcılığı haqqında // Yeni Azərbaycan. – 2002. – 8 fevral. – S. 10.
62. **Nəzirli, Ş.** Port-Arturun azərbaycanlı qəhrəmanları: Tam artilleriya generalları general Əlağa Şıxlinski, Səməd bəy Mehmandarov və şahzadə-podpolkovnik Əliqulu Mirzə Qacar haqqında // Azərbaycan. – 2002. – 5 yanvar. – S. 3.
63. **Nəzirli, Ş.** İlk hərbi memuarımız: General Əlağa Şıxlinskiyin “Mənim xatirələrim” kitabı və özü haqqında // Azərbaycan. – 2001. – 3 noyabr. – S. 3.

64. **Şıxlı, S.** Tam artilleriya generalı Əlağa Şıxlinski: General–leytenant Əlağa Şıxlinski haqqında // Xalq qəzeti. – 2001. – 25 may. – S. 5.
65. **XX əsr:** Seçilmişlərin seçilmişləri: Görkəmli sərkərdə Əlağa Şıxlinski haqqında // İqtisadiyyat. – 2001. – 27 yanvar. – S. 3.
66. **Nəzirli, Ş.** İyirminci ildə Qarabağ döyüşləri: Tank artilleriya generalı Əlağa Şıxlinskinin unudulmaz xidmətləri haqqında // Azərbaycan. – 2000. – 1 iyul. – S. 4.
67. **Nəzirli, Ş.** Alim – general darılmaq istəməz: Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan. – 2000. – 16 may. – S. 5.
68. **Vəliyev, S.** Artilleriyanın allahı: General Əlağa Şıxlinski haqqında // Yeni Azərbaycan. – 2000. – 20 aprel. – S. 7.
69. **İsmayılqızı, S.** “Gənclərə örnekdir general ömrü”: Əlağa Şıxlinski – 135 // Azərbaycan ordusu. – 2000. – 20 aprel. – S. 4.
70. **Nəzirli, Ş.** Ömrün son günləri: Əlağa Şıxlinski haqqında sənədli hekayə // Azərbaycan. – 1999. – 30-31 yanvar.
71. **Semyannikov, B.** Azərbaycan oğlu, Rusiya generalı: Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan ordusu. – 1996. – 16 avqust.
72. **Nəzirli, Ş.** Yadların etirafı: General Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan ordusu. – 1996. – 16 avqust.
73. **İsmayilov, Y.** General Əlağa Şıxlinski: Böyük sərkərdə general Ə. Şıxlinskinin həyatı və keçdiyi döyüş yolu haqqında // Azərbaycan ordusu. – 1996. – 16 mart. – S. 4; - 20 mart. – S. 4.
74. **Nəzirli, Ş.** “Tamamilə məxfidir” qrifi altında uzun illər gizli saxlanmış sənədlər nədən danışır: General Əlağa Şıxlinskinin həyatının açılmamış səhifələri // Respublika. – 1994. – 7 sentyabr. – S. 4.
75. **Generalın yubileyi:** Bakı qarnizonunun “Qırmızı Şərq” zabitlər klubunda görkəmli sərkərdə Əlağa Şıxlinskiyə həsr olunmuş gecə haqqında // Azərbaycan ordusu. – 1994. – 28 may. – S. 4.
76. **Ordu quruculuğu tariximizdən:** Artilleriya generalı Əlağa Şıxlinskinin keçdiyi döyüş yolu haqqında // Azərbaycan ordusu. – 1994. – 28 may. – S. 1.
77. **Xudiyev, İ.** Generala ehtiram: Bakı Ali Ümumqoşun Birləşmiş Komandanlıq Məktəbində tam artilleriya generalı Əlağa Şıxlinskinin büstünün açılışı haqqında // Azərbaycan ordusu. – 1993. – 28 may. – S. 1.
78. **Nəzirli, Ş.** Cümhuriyyət generalları: Tam artilleriya generalı Əlağa Şıxlinskinin hərbi fəaliyyəti haqqında // Azərbaycan ordusu. – 1993. – 28 may. – S. 2.
79. **Paşayev, A.** Görkəmli sərkərdə aramızdadır: Azərbaycan xalqının görkəmli oğlu, general Əlağa Şıxlinskinin abidəsinin açılışı haqqında // Bakı. – 1993. – 22 may.
80. **Nəzirli, Ş.** Leninqradda iyirmi iki gün: General – leytenant Əlağa Şıxlinski haqqında // Azərbaycan. – 1986. - № - 5. – S. 152-160.
81. **Nəzirli, Ş.** Generalın şeirləri: General – leytenant Əlağa Şıxlinskinin bədii yaradıcılığı haqqında // Azərbaycan gəncləri. – 1985. – 13 aprel.
82. **Nəzirli, Ş.** Solmayan şöhrət: General – leytenant Əlağa Şıxlinskinin anadan olmasının 120 illiyi münasibətilə // Ulduz. – 1984. - № 8. – S. 31-36.

IX От составителя

На основании указа Президента Азербайджанской Республики Ильгама Алиева от 20 ноября 2014 года отмечается 150 летие выдающегося военного деятеля, генерал–лейтенанта Алиаги Шыхлинского.

В связи с юбилеем, Центральная библиотека им. С. Вургунa подготовила библиографический указатель под названием « Görkemli sərkərdə ».

В целях ознакомления широкой массой читателей наследием Генерал – Лейтенанта Алиаги Шыхлинского, материалы охватывают период с 1964- 2015 года. В библиографическом указателе, составленном на русском и азербайджанском языках собраны произведения А. Шыхлинского, а так же статьи о его деятельности. В каждом разделе материалы собраны в хронологическом порядке и в алфавитном порядке внутри раздела. В библиографическом указателе, показаны знаменательные даты из жизни и деятельности генерала, а также высказывания выдающихся личностей о нем.

С целью упрощения пользования указателем в конце составлен помощник указатель.

Указатель предназначен для пользования широкой массы читателей.

X

**РАСПОРЯЖЕНИЕ ПРЕЗИДЕНТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ О
ПРОВЕДЕНИИ 150-ЛЕТНЕГО ЮБИЛЕЯ ГЕНЕРАЛА АЛИАГИ ШИХЛИНСКОГО**

В апреле 2015 года исполняется 150 лет со дня рождения выдающегося военного деятеля Азербайджана, известного военного ученого, генерал-лейтенанта Алиаги Исмаил ага оглу Шихлинского.

Как участник широкомасштабных военных операций с начала XX века, Алиага Шихлинский своей доблестью на полях сражений и новшествами в теории артиллерии вписал яркие страницы в военную историю. При создании важных государственных институтов Азербайджанской Демократической Республики он проявил исключительную деятельность в организации национальных войсковых частей, строительстве независимой армии, в последующие периоды также, оставаясь верным военной присяге, вносил вклад в формирование вооруженных сил страны.

Руководствуясь пунктом 32 статьи 109 Конституции Азербайджанской Республики и учитывая значение этого в воспитании молодого поколения в духе патриотизма, в целях обеспечения проведения на государственном уровне 150-летнего юбилея генерал-лейтенанта Алиаги Шихлинского, имеющего большие заслуги перед азербайджанским народом, постановляю:

1. Министерству обороны Азербайджанской Республики совместно с Министерством образования Азербайджанской Республики и Министерством культуры и туризма Азербайджанской Республики подготовить и осуществить план мероприятий по 150-летию юбилею выдающегося военного деятеля, генерал-лейтенанта Алиаги Исмаил ага оглу Шихлинского.

2. Кабинету Министров Азербайджанской Республики решить вопросы, вытекающие из настоящего Распоряжения.

Ильхам Алиев
Президент Азербайджанской Республики

город Баку, 20 ноября 2014 года.

XI ВЫДАЮЩИЙСЯ ПОЛКОВОДЕЦ

Военачальник российской царской армии и Азербайджанской Демократической Республики, военный деятель советского государства, генерал от артиллерии.

Алиага Шихлинский родился 23 апреля 1865 года в селении Казахлы Казахского уезда Елизаветпольской губернии в семье помещика. Происходил из древнего дворянского рода, первое упоминание о котором относится к 1537 году.

В августе 1876 года поступил в Тифлисскую военную гимназию, в последствии переименованную в Кадетский корпус, который окончил в 1883 году. Военную службу начал 1-го сентября 1883 года юнкером Михайловского артиллерийского училища в Санкт-Петербурге. По окончании училища по первому разряду, 11 августа 1886 года высочайшим приказом Али Ага Шихлинский был произведен в подпоручики и получил назначение в 39-ю артиллерийскую бригаду, дислоцированную на Кавказе в городе Александрополе (ныне Гюмри). Службу начал в 5-й, затем во 2-й батарее, а в конце октября был назначен преподавателем бригадной учебной команды, готовившей фейерверкеров, то есть унтер-офицеров. 23 ноября 1887 года был произведен в поручики, а в апреле 1891 года получил свою первую награду — орден Св. Станислава 3-й степени.

15 июля 1894 года А.Шихлинский был произведен в штабс-капитаны и в сентябре был назначен заведующим бригадной учебной командой. С 1-го февраля 1895 года старший офицер 1-й батареи. В феврале 1896 года награжден орденом Св. Анны 3-й степени. С 19 июля 1898 года А. Шихлинский капитан. С июня 1899 года по февраль 1900 года временно исполнял обязанности командира 1-й батареи. В начале 1900 года Али Ага решает перевестись служить в Восточную Сибирь.

17 февраля последовал высочайший приказ о переводе капитана А.Шихлинского в Отдельный Забайкальский артиллерийский дивизион. Отправившись к новому месту службы 14 марта 1900 года, Шихлинский прибыл в дивизион 17 мая и был назначен старшим офицером 1-й батареи. Отдельный Забайкальский артиллерийский дивизион состоял из двух батарей: 1-й батареей командовал полковник В. И. Энгельман, 2-й — подполковник Самедбек Мехмандаров.

В связи с нехваткой офицеров во 2-м Восточно-Сибирском летучем артиллерийском парке (тыловое подразделение, имевшее запасы боеприпасов) Шихлинский некоторое время исполнял обязанности командира парка. В составе Отдельного Забайкальского артиллерийского дивизиона принял участие в китайском походе. За отличие в делах против китайцев 1-го мая 1901 года А.Шихлинский был награжден орденом Св. Станислава 2-й степени с мечами.

С мая 1901 года по март 1902 года А. Шихлинский исполнял обязанности командира 1-й батареи и командира дивизиона. В мае-июне 1902 года временно командует 2-й батареей, а в июле назначается старшим офицером этой батареи. С августа того же года по октябрь 1903 года командует 2-й батареей, заменяя ушедшего в шестимесячный отпуск и на учебу в Санкт-Петербург полковника С. Мехмандарова.

Русско-японскую войну А.Шихлинский встретил в должности старшего офицера батареи. После назначения в феврале 1904 года полковника С. Мехмандарова командиром 7-го Восточно-Сибирского стрелкового артиллерийского дивизиона капитан Шихлинский был временно назначен командиром батареи. Принимал участие в боях на Цзиньжоуском перешейке и Волчих горах. Однако остановить японцев на этих рубежах не удалось, понеся значительные потери и не получив подкрепления, части 4-й Восточно-Сибирской стрелковой дивизии и поддерживающей ее 4-й Восточно-Сибирской стрелковой

артиллерийской бригады, в состав которой к этому времени вошел Отдельный Забайкальский артиллерийский дивизион, вынуждены были отойти к Порт-Артуру. 17 июля 1904 года все части дивизии отошли в район крепости Порт-Артур. Начались бои непосредственно за крепость.

Высочайшим приказом 28 сентября 1905 года, Али-Ага Шихлинский был удостоен ордена Святого Георгия 4-й степени, как сказано в наградных документах, «за искусную и успешную, с 13-го по 17-е октября 1904 года, артиллерийскую оборону форта № 3 и укрепления того же №, причем, действуя вверенною ему полубатареею против превосходных сил противника, нередко лично наводя орудия за убылью наводчиков, неоднократно приводил неприятельскую артиллерию к молчанию и отбивал попытки японской пехоты завладеть подступами к упомянутым укреплениям».

13 ноября 1904 года во время четвертого штурма японцев Али Ага был тяжело ранен шрапнельной пулей в ногу. Капитуляция Порт-Артура застала его в госпитале. Стало известно, что царь разрешил офицерам, дав подписку японцам о неучастии в войне, вернуться в Россию. Многие, дав подписку, вернулись на Родину. Некоторые, и в их числе А.Шихлинский, отказались от подписки, считая ее унижительной. Однако, вскоре, он был признан смешанной русско-японской комиссией негодным к военной службе вследствие тяжелого ранения. Весной 1905 года А.Шихлинский был эвакуирован в Россию, без всякого обязательства относительно участия в продолжавшейся войне.

За русско-японскую войну Али Ага Шихлинский был удостоен следующих наград: ордена Св. Георгия Победоносца 4-й степени, золотого оружия с надписью «За храбрость», золотых мечей к имевшемуся у него ордену Св. Анны 2-й степени, Св. Владимира 4-й степени с мечами и бантом, Св. Анны 4-й степени с надписью «За храбрость».

25 мая 1905 года он был переведен во 2-й дивизион 15-й артиллерийской бригады, дислоцированной в Одессе. 26 ноября 1905 года, в день Георгиевского праздника, Али Ага Шихлинский был произведен в подполковники и в тот же день в числе других георгиевских кавалеров был приглашен на прием в Царскосельский дворец, где представился императору.

По чину подполковника А.Шихлинскому полагалось быть командиром батареи, но вакансий не было. В связи с этим он обратился с рапортом к генерал-инспектору артиллерии направить его в переменный состав Офицерской артиллерийской школы в Санкт-Петербурге. В конце января 1906 года подполковник Шихлинский был зачислен в школу, полный курс которой он закончил с оценкой «отлично» в августе того же года. 22 января 1907 года был прикомандирован к Офицерской артиллерийской школе в качестве руководителя (преподавателя).

За отлично-усердную службу 13 мая 1907 года Шихлинскому было объявлено «Высочайшее благоволение». В этот период пребывания в школе им был разработан оригинальный прием целеуказания

, вошедший затем в учебники, и получивший название «треугольник Шихлинского».

22 сентября был назначен старшим офицером 7-й батареи 15-й артиллерийской бригады, а 9 декабря командиром 5-й батареи 29-й артиллерийской бригады, дислоцированной в Риге.

14 февраля 1908 года подполковник Шихлинский был командирован в постоянный состав Офицерской артиллерийской школы, где занял должность руководителя. С 29 февраля и.д. штаб-офицера, заведующего обучающимися в школе офицерами. 26 ноября 1908 года, ровно через три года после производства в подполковники, за отличие по службе Али Ага Шихлинский произведен был в полковники, с утверждением в настоящей должности.

С 4 августа 1910 года командир 1-го дивизиона 21-й артиллерийской бригады дислоцированной во Владикавказе. С 30 января 1912 года прикомандирован был к Офицерской артиллерийской школе в качестве и.д.старшего руководителя офицеров переменного состава школы. 18 августа утвержден в этой должности. С 2 января 1913 года и.д. помощника (заместителя) начальника Офицерской артиллерийской школы. 14 апреля Шихлинский был произведен в генерал-майоры с утверждением в должности помощника начальника Офицерской артиллерийской школы.

За время пребывания в школе А.Шихлинский подготовил и издал «Инструкцию для организации артиллерийских маневров в составе дивизиона», конспект своих лекций прочитанных в Офицерской артиллерийской школе под названием «Употребление полевой артиллерии в бою» и статью «О стрельбе артиллерии через голову своих войск». Эти труды получили широкое распространение и оказали большое влияние на развитие артиллерийской науки. За время службы в Офицерской артиллерийской школе он был награжден орденом Св. Владимира 3-й ст. и французскими Офицерским и Командорским крестами ордена Почетного легиона.

26 августа 1914 года приказом начальника Главного артиллерийского управления генерал-майор Шихлинский был назначен исполняющим должность начальника Офицерской артиллерийской школы.

С началом первой мировой войны А.Шихлинский, исполнявший в то время обязанности начальника школы, приказом начальника Главного артиллерийского управления был назначен начальником артиллерийской обороны Петрограда на случай высадки десанта немцев на Балтийское побережье. Одновременно он продолжал командовать оставшейся после убития в действующую армию преподавательского и строевого состава частью Офицерской артиллерийской школы. Уже в первые месяцы войны стало очевидно, что имеются серьезные недочеты в организации высшего управления артиллерией. С целью изучения этого вопроса, в октябре 1914 года на Юго-Западный фронт был командирован генерал-майор Шихлинский.

По итогам командировки А.Шихлинский докладывал, что «отсутствие артиллеристов при штабах и управлениях высших и старших войсковых начальников, при недостаточном их знакомстве со свойствами современной артиллерии, привело к тому, что неправильная постановка задач артиллерии и многие ошибки в отношении ее применения в бою оставались без исправления, не устранялись и повторялись в еще большей степени». В отчете о командировке генерал Шихлинский указал на необходимость иметь авторитетных артиллеристов при штабе Верховного главнокомандующего и при штабах главнокомандующих фронтами для установления однообразного характера требований от артиллерии.

В январе 1915 года генерал-майор А. Шихлинский был назначен в распоряжение главнокомандующего армиями Северо-Западного фронта генерала от инфантерии Н. В. Рузского. Ему было поручено руководство тяжелой артиллерией. Шихлинский постоянно выезжает в расположение армий и корпусов фронта и лично руководит постановкой на позиции батарей тяжелой артиллерии, а также ее боевой работой. В мае того же года приказом нового главкома армиями Северо-Западного фронта генерала от инфантерии М. В. Алексева генерал-майор Шихлинский был назначен на вновь учрежденную должность генерала для поручений по артиллерийской части при главкоме. В августе Шихлинским был подготовлен проект создания тяжелых полевых артиллерийских бригад, вооруженных крепостными орудиями старого типа.

23 августа 1915 года император Николай II встал во главе русской армии, сместив с поста Верховного главнокомандующего великого князя Николая

Николаевича. Начальником штаба Верховного главнокомандующего вместо генерала от инфантерии Н.Янушкевича был назначен генерал М.Алексеев. 14 сентября А.Шихлинский по приказу генерала М. Алексеева был командирован в ставку в штаб Верховного главнокомандующего, а 31 октября был назначен на вновь учрежденную должность генерала для поручений по артиллерийской части при Верховном главнокомандующем с правами начальника дивизии и штатной категорией генерал-лейтенанта. Руководил созданием тяжелых артиллерийских дивизионов и бригад.

А.Шихлинским были подготовлены проекты о командном составе формируемых частей тяжелой артиллерии с приложением списка штаб-офицеров, выдвигаемых из полевой артиллерии на эти должности, с обстоятельной аттестацией каждого офицера. Одновременно с января 1916 года он тесно сотрудничал с Управлением полевого инспектора артиллерии, которое возглавлял генерал от артиллерии великий князь Сергей Михайлович, хорошо знавший и высоко ценивший А.Шихлинского.

С 11 апреля 1916 года А.Шихлинский исполнял должность инспектора артиллерии армий Западного фронта. Со 2 апреля 1917 года инспектор артиллерии армий Западного фронта. На этом посту особенно ярко проявился военный талант Шихлинского. Он непосредственно руководил разработкой, подготовкой и выполнением в артиллерийском отношении операций армий Западного фронта. На посту инспектора артиллерии армий Западного фронта А.Шихлинский приложил также много сил и для разработки вопросов взаимодействия артиллерии с авиацией. В сентябре 1916 года при штабе Западного фронта было решено создать школу для совместного обучения артиллеристов и летчиков. Организация школы была поручена генералу Шихлинскому. В течение года школа произвела 5 выпусков.

Заслуги А.Шихлинского были высоко оценены. 2 апреля 1917 года за отличие по службе А.Шихлинский был произведен в генерал-лейтенанты. 9 сентября 1917 года приказом Верховного главнокомандующего генерал-лейтенант Шихлинский был назначен командующим 10-й армией. Это назначение явилось признанием его полководческого таланта и высокой оценкой ратного труда. Однако командовать армией Шихлинскому пришлось недолго. Старые раны, частые посещения окопов, наполненных водой, вызывали у него сильные подагрические боли.

Убедившись, что дальнейшее его пребывание на фронте по состоянию здоровья невозможно, Шихлинский подал рапорт об увольнении в резерв Кавказского округа для лечения. В рапорте он подчеркивал, что «в данных обстоятельствах я не могу исполнять обязанности службы по совести, а совесть требует моего постоянного пребывания на фронте среди солдат». Просьба Шихлинского была удовлетворена. 2 декабря последовал приказ об увольнении генерал-лейтенанта А.Шихлинского в резерв. Ратный труд Шихлинского в годы первой мировой войны был отмечен орденами Св. Станислава 1-й степени, Св. Анны 1-й степени с мечами, Св.Владимира 2-й степени с мечами и чином генерал-лейтенанта.

В конце 1917 года Али-Ага Шихлинский прибыл в Тифлис, где узнал, что решением Особого Закавказского Комитета он назначен командиром вновь формирувавшегo Мусульманского (Азербайджанского) корпуса. Корпус в общих чертах был сформирован к концу апреля — началу мая 1918 года. После провозглашения 28 мая 1918 года Азербайджанской Демократической Республики 4 июня 1918 года был заключен договор о дружбе и сотрудничестве между Азербайджанской Республикой и Турцией, согласно которому Турция обязывалась «оказывать помощь вооруженной силой правительству Азербайджанской Республики, буде таковая потребуется для обеспечения порядка и безопасности в

стране». 26 июня постановлением Совета Министров Азербайджанской Республики Мусульманский корпус был переименован в Отдельный Азербайджанский корпус.

В начале июля 1918 года корпус был расформирован и его части вместе с прибывшими 5-й Кавказской и 15-й Чанахалинской турецкими дивизиями вошли в состав вновь сформированной Кавказской исламской армии Нури-паши. Генерал Шихлинский был назначен в распоряжение командующего армией. В боях под Геокчаем 27 июня - 1 июля 1918 года части Кавказской исламской армии разбили так называемый 1-й Кавказский корпус Красной армии. В ночь с 14 на 15 сентября частями Кавказской исламской армии был освобожден Баку.

С 29 декабря 1918 года по 28 апреля 1920 года, до захвата Азербайджана большевиками, Али Ага Шихлинский служил в армии Азербайджанской Демократической Республики в должности помощника военного министра генерала от артиллерии Самедбека Мехмандарова. 28 июня 1919 года приказом правительства Азербайджанской Республики помощник военного министра генерал-лейтенант Али Ага Шихлинский за отличия по службе был произведен в генералы от артиллерии.

После создания Азербайджанской ССР Шихлинский был назначен 30 апреля 1920 года помощником наркома по военным и морским делам республики, исполнял обязанности военного руководителя наркомата. В начале августа 1920 года был командирован в Москву, где участвовал в работе Управления инспектора артиллерии РККА, Уставной артиллерийской комиссии, преподавал в Высшей артиллерийской школе командного состава РККА. 18 июля 1921 года вновь был переведен в Азербайджан, где находился в распоряжении наркома по Военным и Морским делам.

1 декабря того же года был назначен для выполнения особых поручений при наркоме и одновременно преподавателем Азербайджанской сводной школы комсостава, одновременно с 1922 года являлся заместителем председателя военно-научного общества гарнизона Баку. С 15 октября 1924 года помощник начальника Азербайджанской объединенной военной школы комсостава.

С 6 февраля 1924 года занимал также должность председателя Военной редакционной издательской коллегии Азербайджанской ССР при Революционном Военном Совете Краснознаменной Кавказской армии.

Подготовил и опубликовал первый «Краткий русско-тюркский (азербайджанский) военный словарь» (1926). Автор книги «Мои воспоминания» (Баку, 1944).

С 1929 года персональный пенсионер.

Алиага Шихлинский умер в 1943 году 18 августа и был захоронен в городе Баку на II Алее почтеного захоронения.

XII ШИХЛИНСКИЙ АЛИАГА О НЁМ

12.1. В книгах

83. **Ибрагимов, С.** Генерал Алиага Шихлинский: Жизнь и деятельность. – Б : Азернешр, 1975. – 138 с.

12.2. В газетах и журналах

84. **Распоряжение Президента Азербайджанской Республики о проведении 150-летнего юбилея генерала Алиаги Шихлинского** // Бакинский рабочий. – 2014. – 21 ноября. – С. 2.

* * *

85. **Он считался богом артиллерии:** О документальном фильме прошедшем в Российском информационно-культурном центре посвященном жизни и боевому пути легендарного генерала Алиага Шыхлинского // Вышка. – 2009. – 1 мая. – С. 10.
86. **Алиев, Э.** Сын Азербайджана – « Бог Русской артиллерии» герой Порт-Артура: Выдающейся личности генерал Алиага Шихлинский // Бакинский рабочий. – 2007. – 17 февраля.
87. **Касумова, Е.** Считался богом артиллерии...: О документальном фильме Зия Шихлинского посвященный генерал – лейтенанту Азербайджана Алиага Шихлинскому // Бакинский рабочий. – 2000. – 6 мая.
88. **Памятник генералу А. Шыхлинскому:** Об открытии бюста А. Шихлинского на территории Бакинского высшего объединенного командного училища носящего имя отважного военачальника // Вышка. – 1993. – 27 мая. – С. 2.
89. **Салахлы, Ч.** Алиага Шихлинский: Армия – опора Отечества, в которую должны входить лучшие силы: О знаменитом азербайджанском генерале. К 50 – летию со дня смерти // Вышка. – 1993. – 17 августа. – С. 2.
90. **Об установление мемориальной доски в честь видного военачальника Алиаги Шихлинского на здании аппарата Ясамальской исполнительной власти** // Бакинский рабочий. – 1993. – 27 мая. – С.1.
91. **Алиев, Р.** «Бог Русской артиллерии»: Страницы истории жизни генерал – лейтенанта Алиага Шихлинского Конец XIX века начала XX века // Бакинский рабочий. – 1990. – 3 ноября.

XIII АЛИАГА ШИХЛИНСКИЙ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ И В ИСКУССТВЕ

13.1. В книгах

92. **Степанов, А.** Порт-Артур : Роман : Об участие А. Шихлинского в боях по защите Порт-Артура. – М : Худ. Литература. – 1988.

XIV KÖMƏKÇİ GÖSTƏRİCİLƏR

14.1. ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN ƏSƏRLƏRİNİN ƏLİFBA GÖSTƏRİCİSİ

Admiralın xatirəsinə 3
 Ana və onun əziz Nigarına 3
 Cəsurlar qısqanır 2
 Xatirələrim 1
 Mənim 3

14.2. ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA YAZILMIŞ ƏSƏRLƏRİN ƏLİFBA GÖSTƏRİCİSİ

Abşeron süvari alayı 56
 Alim – general darılmaq istəməz 67
 Alim-general Əlağa Şıxlinski 60
 Artilleriya – adam 35
 Artilleriyanın Allahı 17, 68
 Artilleriyanın atası 50
 Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti – 87 43
 Azərbaycan oğlu – Rus artilleriyanın Allahı 44
 Azərbaycan oğlu, Rusiya generalı 71
 Biz tariximizlə öyünürük 23
 “Cəsurların silahı” 53
 Cümhuriyyət generalları 78
 Əlağa Şıxlinski – 150 27
 Əlahiddə milli korpusun yaradıcısı 24
 Əlağa Şıxlinski 4, 9, 19
 Fətəli Xan Xoyski və Əlağa Şıxlinskinin təşəbbüsü ilə təsis edilən Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti
 ümummilli lider Heydər Əliyevin qayğısı nəticəsində bütün dünyada tanındı 46
 Gecikmiş vüsal 52
 General – leytenant Əlağa Şıxlinskinin anım mərasimi 31
 General Əlağa Şıxlinski 73
 General Əlağa Şıxlinskinin 150 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
 Sərəncamı 20
 General Əlağa Şıxlinskinin hərbi qardaşoğulları 41
 General Əlağa Şıxlinskinin xatirəsi anılmışdır 40
 “General Əlağa Şıxlinski” kran gəmisi inşaat meydançalarına yola düşüb 37
 General Əlağa Şıxlinskinin şeirləri 61
 General Əlağa Şıxlinskiyə həsr edilmiş yubiley tədbirləri başlanır 25
 General Şıxlinskinin qocalığı 14
 Generala alim qayğısı 55
 Generala ehtiram 77
 Generalın şeirləri 59, 81
 Generalın yubileyi 75
 Gənclərə örnəkdir general ömrü 69
 Görkəmli sərkərdə 36
 Görkəmli sərkərdə aramızdadır 79
 Heç kim güllələnməsin 32
 Hərb xadiminə ehtiram 28
 Hərb tariximizə şərəfli səhifə yazan general 51
 Hərbi ənənələr 34
 Xalq Cümhuriyyəti dövründə Azərbaycanda təhsil 12
 XX əsr 65
 İctimai-siyasi vəziyyətin kəskinləşməsi 7
 İlk hərbi memuarımız 63
 İlk hərbi şəfqət bacısı 58
 İyirmiinci ildə Qarabağ döyüşləri 66
 Leninqradda iyirmi iki gün 80
 Milli Ordu quruculuğunda 30
 Müqəddimə 16
 Müsəlman korpusunun komandiri 26
 Nəsillərə örnək 48
 Ordu quruculuğu tariximizdən 76
 Ömrün son günləri 70
 Port-Artur döyüşçülərinin qəhrəmanı 21
 Port-Artur qəhrəmanları 13
 Port-Arturun azərbaycanlı qəhrəmanları 54, 62
 Rəğbət və şöhrət qazanmış general 38
 “Rus artilleriyanın Allahı” 42

Rus-Yapon müharibəsi və Azərbaycanda inqilabi böhranın dərinləşməsi	8
“Səhra toplarının cəbhədə işlədilməsi”	39
Sərkərdə	45
Sərkərdə igid olsa	33
Sərkərdə yad edildi	57
Sərkərdələrimiz bizim fəxrimizdir	29
Sərkərdəlik tariximizin yenilməz artilleriya generalı	22
Solmayan şöhrət	15, 82
Şıxlinskaya Nigar Hüseyn Əfəndi qızı	10
Şıxlinski Əlağa İsmayıl ağa oğlu	5, 6, 11, 18
“Tamamilə məxfidir” qırifi altında uzun illər gizli saxlanmış sənədlər nədən danışır	74
Tam artilleriya generalı Əlağa Şıxlinski	64
Tariximizi yaşadan faktlar	47
Vətəni candan əziz tutan general	49
Yadların etirafı	72

14.3.ƏLAĞA ŞIXLİNSKİNİN HƏYAT VƏ YARADICILIĞI HAQQINDA YAZMIŞ MÜƏLLİFLƏRİN ƏLİFBA GÖSTƏRİCİSİ

Abbaslı, T.	35
Babayev, K.	53
Babayeva, P.	38
Barsukov, Y.	16
Əhmədov, S.	9
Əliyev, M.	5
Əliyeva, E.	44, 45
Həmidov, Ə.	10
Hüseynov, Ə.	11
Hüseynova, L.	21-24, 26, 28, 29
Xudiyev, İ.	77
İbrahimova, A.	48
İradə.	27
İsmayılqızı, S.	57, 60, 69
İsmayilov, Y.	73
Qocayeva, A.	36
Mərdanov, M.	12
Miriyev, A.	42
Mirzəbəyli, İ.	46
Musatfayev, V.	47
Nəzakət	39
Nəzirli, Ş.	13, 14, 15, 32, 4149, 52, 55, 56, 58, 59, 61-63, 66, 67, 70, 72, 74, 78, 80-82
Paşayev, A.	79
Piriyev, O.	54
Semyannikov, B.	71
Şəmistan, Nəzirli	30
Şıxlı, S.	64
Şüküroğlu, L.	17
Vahidqızı, Ü.	31
Vəfa, Z.	50
Vəliyev, S.	68
Zamanov, F.	19

XV.ВСПОМАГАТЕЛЬНЫЕ УКАЗАТЕЛИ

15.1.АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ СТАТЕЙ О ЖИЗНИ И ТВОРЧЕСТВЕ ШИХЛИНСКИЙ АЛИАГА

«Бог Русской артиллерии»	91
Алиага Шихлинский	89
Генерал Алиага Шихлинский	83
Об установление мемориальной доски в честь видного военачальника Алиаги Шихлинского на здании аппарата Ясамальской исполнительной власти	90
Он считался богом артиллерии	85
Памятник генералу А. Шыхлинскому	88
Порт-Артур	92
Распоряжение Президента Азербайджанской Республики о проведении 150-летнего юбилея генерала Алиаги Шихлинского	84
Считался богом артиллерии	87
Сын Азербайджана – «Бог Русской артиллерии» герой Порт-Артура	86

**15.2. АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ АВТОРОВ ОБ АЛИАГА ШИХЛИНСКИЙ
В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ И В ИСКУССТВЕ**

Алиев, Р. 91
Алиев, Э. 86
Ибрагимов, С. 83
Касумова, Е. 87
Салахлы, Ч. 89
Степанов, А. 92

KBT 91.9

Tərtibçilər: Nazxanım Cəfərova
Nailə Əsgərova
Mətanət Əliyeva

Redaktoru : Yeganə Əhmədova

“Görkəmli sərkərdə”: bibliografik göstərici /tərt. ed.
N.Cəfərova, N. Əsgərova, M. Əliyeva; red. Y. Əhmədova;
Sumqayıt şəhər Mərkəzi kitabxanası. - Sumqayıt, 2015 - 27 s.

General Əlağa Şıxlinskiyə hərbi elmi irsini geniş oxucu kütləsinə çatdırmaq məqsədi ilə S. Vurğun adına Mərkəzi kitabxananın əməkdaşları “Görkəmli sərkərdə” adlı bibliografik göstərici hazırlamışdır.

Azərbaycan və rus dillərində tərtib olunmuş göstəricidə Ə. Şıxlinskiyə həyatı, dünyagörüşü, hərbi bilikləri haqqında 1964-2015-ci illərdə dərc edilmiş məqalələr, həmçinin generalın həyat və fəaliyyətinin əsas tarixləri, görkəmli şəxsiyyətlərin onun haqqında söylədiyi fikirləri və onun müdrik fikirləri öz əksini tapmışdır.